UUTISET

Kansliapäällikkö: Suomella edellytykset elää biotaloudesta

Vihreän talouden kärkimaalla on paljon mahdollisuuksia, mutta EU:n maatalouspolitiikan uudistus on yksi suuria epävarmuustekijöitä.

Suomalaistiloilla on hyvät mahdollisuudet pärjätä myös tulevaisuudessa, sillä Suomi on yksi biotalouden johtavista maista jo nyt, maa- ja metsätalousministeriön kansliapäällikön tehtävistä eläkkeelle helmikuussa siirtynyt **Jarmo Vaittinen** kertoi Agristeilyllä viime viikolla.

”Ruuan sekä metsästä korjattavissa olevan biomassan tuotannossa Suomi on maailman kahden suurimman joukossa. Meillä on kaikki edellytykset elää vihreästä taloudesta myös jatkossa.”

Vaittinen kantaa kuitenkin huolta EU:n maatalouspolitiikan (cap) uudistuksen vaikutuksista Suomeen. Hän pitää sitä yhtenä suurimmista epävarmuustekijöistä maataloudessa.

Uusi esitys ei muuttane Suomen cap-tukia merkittävästi, mutta kakkospilarin rahat voivat olla vaarassa. Tähän asti Suomi on hyödyntänyt kakkospilarin tukimuodot eli luonnonhaittakorvauksen, ympäristötuen sekä maaseudun kehittämisrahat lähes täysimääräisesti.

”Vanhat jäsenmaat pelkäävät menettävänsä cap-tukia ja vaativat jo nyt kakkospilarin rahojen siirtoa ykköseen, jotta siellä voidaan tasata tukia jäsenmaiden kesken nykyistä paremmin”, Vaittinen ennakoi.

”Se vaarantaisi Suomen rahoitusta ja voi olla ensimmäinen kohta, jossa me todella saamme takkiin.”

Kansliapäällikön tehtävistä eläkkeelle siirtynyt Jarmo Vaittinen kertoi ruuantuotannon tulevaisuudesta ja mahdollisista uhkakuvista Agrimarketin ja Suomen Rehun Agri-risteilyllä viime viikolla.

Aikataulu jo nyt myöhässä

EU-parlamentti on päättämässä cap-uudistuksesta nyt ensimmäistä kertaa.

”Parlamentin uusi rooli saa epäilemään koko prosessin onnistumista. Uudistus on jo muutoinkin myöhässä, sillä emme ehdi enää saada uusia päätöksiä ja ohjeita tai viljelijöitä ja virkamiehiä koulutettua 2014 mennessä”, Vaittinen sanoi.

Vaittisen mukaan Suomi on ”mallioppilaana” saanut aikaisemmissa uudistuksissa usein sympatiaa komissiolta, mutta nyt komissio on jo siirtänyt esityksensä parlamentin käsiteltäväksi.

”On vähän kuin lottoarvontaa, mitä tästä tulee ulos.”

Vastuuta viranomaisille

Myös byrokratian lisääntyminen on vaarana. Viime töikseen Vaittinen kävi vetoamassa komission maatalousosaston pääjohtajaan viranomaisvastuun selkiyttämiseksi.

Esimerkiksi jos viranomainen on mitannut lohkon, ja joskus myöhemmin tehtävissä tarkistuksissa se todetaan vääräksi, vastuuta ja korvausvelvollisuutta ei hänen mukaansa saa jättää viljelijälle.

”Pääjohtaja lupasi pohtia asiaa.”

Lannan kierrätys ympäristötukeen?

Uudenlaista epävarmuutta lietsoo viljan ja lannoitteiden hintojen yhä herkempi reagointi markkinaspekulaatioille. Sijoittajien kiinnostus ruokamarkkinoihin on pahentanut ongelmaa.

”Suuret lannoiteyhtiöt ylireagoivat ja nostavat hintoja jo etukäteen, jos markkinoilla on pienintäkin vihiä viljan hinnan noususta”, Vaittinen sanoi.

”Viljelijöiden neuvotteluvoiman lisääminen käytännössä on todella vaikeaa, jos toisella puolella on suuri kansainvälinen lannoitejätti ja toisella äärimmäisen kovat ostajat.”

Lannoitteiden huoltovarmuus on tärkeää myös Suomelle. Vaittisen mukaan ministeriössä pohditaan, voidaanko maatalouspolitiikan uudistuksessa tukea lannan kierrätystä ympäristötuella.

”Sitä yritettiin jo edellisessä uudistuksessa, mutta silloinen komissaari tyrmäsi valtion tuen.”

Puhdistamolietettä pellolle

Suomi pitää edelleen kiinni muita maita tiukemmasta kadmiumrajasta lannoitteissa.

”Vaikka rahassa tässä saatetaan kärsiä, pitkässä juoksussa meidän pitää pystyä saamaan puhtauslisä markkinoilta. Suomi ei pärjää määräkilpailussa”, Vaittinen arvioi.

Yleisössä toivottiin jätevesien nykyistä parempaa hyödyntämistä ravinnekierron tehostamiseksi.

Kadmium estää puhdistamolietteen käytön pelloilla, mutta haitta-aineesta voitaisiin päästä eroon estämällä esimerkiksi hakelaitosten kadmiumpitoisten jätevesien ja kaupunkien hulevesien pääsyn putsarille.

Kertalevityksellä voitaisiin saada peltoon jopa kolmen vuoden fosforit. Ihmisten elimistön läpi suodattunut fosfori olisi jopa kasveille käyttökelpoisemmassa muodossa kuin lannoitefosfori, **Juha Kujanpää** Teiskosta totesi.

Vaittinen lupasi viedä ehdotuksen ministeriössä alkavaan lanta- ja jätevesiprojektiin.

”Vielä suljettu ravinteiden kierto on pakko saada toimimaan. Kyse on kalliista jätteestä mutta arvokkaasta lannoitteesta, joka valtateiden penkassa on ihan väärässä paikassa.”

TIINA TAIPALE

Vihreä kasvu vaatii palveluja maaseudulla

MTK:n Puttonen nostaa mahdollisuuksia säästö- ja kuntakeskustelun varjosta

Kuntauudistukseen keskittyminen uhkaa viedä poliitikkojen huomion keinoilta, joilla Suomen talouden kriisiä voitaisiin oikeasti helpottaa, MTK:n valtuuskunnan puheenjohtaja **Aarno Puttonen** varoittaa.

Suomessa pitää nyt satsata uusiutuvaan energiaan ja muihin vihreiden elinkeinojen mahdollisuuksiin, Puttonen sanoo.

”Siinä onnistuminen edellyttää, että vihreät elinkeinot ja niissä työskentelevät ihmiset saavat tarvitsemansa palvelut riittävän läheltä.”

Tekoihin tarvitaan ihmisiä ja ihmisille peruspalveluita

Jos itsetarkoituksena on kuntien suurentaminen, palvelut uhkaavat paeta maaseudulta, Puttonen pelkää.

”Kun katsoo suunnitelmaa tulevaksi kuntakartaksi, kuntakeskukseen voi tulla matkaa toista sataa kilometriä.”

”Se on iso uhka vihreiden elinkeinojen mahdollisuuksien hyödyntämiselle. Tarvitaan riittävän lähellä olevia palveluja, jotta on yrittäjiä, kehittäjiä, investoijia, sijoittajia ja työntekijöitä.”

Ongelmia voi syntyä jo maaseutumaisten kuntien yhdistämisessä. Vaara kasvaa, kun maaseutukuntia yhdistetään kaupunkikeskukseen. Koska kaupungissa on eniten äänestäjiä, useimmiten juuri keskuskaupungin kuntapoliitikot ja virkamiehet säilyttävät asemansa myös uudessa suurkunnassa.

Osaavatko he ottaa huomioon myös maaseudun? Se on Puttosen mielestä elintärkeä kysymys maaseudun asukkaille ja vihreille elinkeinoille.

Ruokaa ja energiaa tarvitaan yhä enemmän

Maailmanlaajuinen talouskriisi on saanut aikaan säästövimman. Se näkyi jo viime vuonna hallitusohjelmassa, ja nyt puhutaan lisäsäästöjen tarpeesta.

”Vaarana on, että säästämme itsemme hengiltä sen sijaan, että tarttuisimme uusiutuvan energian ja maaseudun mahdollisuuksiin.”

Valtiontalouden säästöt kohdistuvat ennen muuta puolustusvoimiin, kuntiin ja maaseudun elinkeinoihin. Puttonen kummeksuu niiden joutumista säästölistan kärkeen.

”Maailman väkiluku kasvaa ja peltoala vähenee. Ruuasta tulee lähitulevaisuudessa pula. Se taas lisää erilaisten konfliktien riskiä.”

Kehittäminen jäänyt kuntakeskustelun varjoon

Kuntakeskustelu on sinänsä alkanut oikeista asioista, Puttonen myöntää.

”Palvelujen tuottamisen tehostamiseen tarvitaan ratkaisuja. Siihen tarvitaan toimivia kokonaisuuksia.”

Nyt kuitenkin yhteen keinoon tuijottaminen on vienyt tilan asioiden perusteelliselta pohtimiselta, Puttonen harmittelee.

”Ennen muuta on tärkeää, että kun liitoksia tehdään, ne syntyvät osapuolten yhteisistä päätöksistä. Vain siten voidaan ottaa huomioon liittyvien kuntien ja niiden kylien erilaiset tarpeet.”

”Lisäksi se, mikä tehdään vapaaehtoisesti, on pysyvämpää kuin pakolla tehty.”

Puttosen kotikunta on Puumala Etelä-Savossa.

MTK esitti puolitoista vuotta sitten Vihreän kasvun ohjelman. MTK:n arvion mukaan vihreitä elinkeinoja kehittämällä voitaisiin luoda hallituskauden aikana 30 000 uutta työpaikkaa.

MTK:lla on omakohtaista kokemusta myös rakenteen kehittämisessä.

Tuottajajärjestön oman rakenteen kehittämistä selviteltiin runsaan vuoden ajan järjestön eri elimissä.

Syksyllä MTK:n valtuuskunta ja johtokunta totesivat, että rakenteet jätetään toistaiseksi sivuun, jotta voimat säästyvät tärkeimpään eli varsinaisen toiminnan kehittämiseen.

HEIKKI VUORELA

Suomen hallitus ajaa EU:n budjettiin 10 prosentin leikkausta

Itä- ja Pohjois-Suomi vaarassa menettää jopa puolet aluetuista

Suomi ajaa EU:n tuleviin rahoituskehyksiin 10 prosentin leikkausta EU:n komission esitykseen verrattuna.

”Suomen tavoitteena on tasan yhden prosentin taso EU-maiden yhteenlasketusta bruttokansantulosta. Käytännössä se tarkoittaa seitsemän vuoden aikana noin 100 miljardin euron leikkausta komission esitykseen verrattuna”, eurooppaministeri **Alexander Stubb** (kok.) kertoi perjantaina Helsingissä.

Samalla hallitus haluaa pitää tiukasti kiinni maaseudun kehittämisrahoista ja Itä- ja Pohjois-Suomen harvaan asuttujen alueiden erityistuista.

”Maaseudun kehittäminen ja Itä- ja Pohjois-Suomen erityistuet ovat Suomelle ehdottomia vaatimuksia. Niiden puolesta taistellaan viimeiseen asti”, Stubb vannoo.

Budjettikomissaari povaa vähennyksiä

Helsingissä vierailleen EU:n budjettikomissaarin **Janusz Lewandowskin** mukaan harvaan asuttujen alueiden tuen sisällöstä neuvotellaan edelleen, mutta vähennyksiä on todennäköisesti luvassa.

”En tiedä miten voidaan samaan aikaan leikata budjettia ja pitää tuet ennallaan”, Lewandowski muistuttaa.

Komission kesällä julkaisemassa budjettiesityksessä Itä- ja Pohjois-Suomen erityistukea oltaisiin pudottamassa nykyisestä 35 eurosta per asukas 20 euroon asukasta kohden.

Koko seitsemän vuoden rahoituskaudella menetys olisi yhteensä lähes 140 miljoonaa euroa.

Stubbin mukaan Suomi lähtee kuitenkin edelleen siitä, että tuki olisi jatkossakin 35 euron tasolla.

”Ymmärrän kyllä, että tiukkaa budjettia tehtäessä jostain pitää leikata, mutta maaseutu- ja aluetuet ovat meille ehdottomasti ykkösasia.”

JAANA KANKAANPÄÄ

Kuluvalla kaudella noin 40 prosenttia Suomen saamasta kokonaisrahoituksesta perustuu väestötiheyteen ja harvaan asutukseen.

Leikkaus voi osua omaan nilkkaan

MTK:n EU-asioista vastaava johtaja **Juha Ruippo** ei ministerin vakuutteluihin usko.

”Suomen ajama budjettileikkaus kohdistuu väistämättä myös Itä- ja Pohjois-Suomen erityistukiin. En osaa sanoa mistä muualtakaan se voisi olla pois.”

Myös Euroopan parlamentin aluekehitysvaliokunnan jäsen **Riikka Manner** (kesk.) ihmettelee hallituksen linjauksia leikkauksista.

”Minusta tämä on todella tyhmä kannanotto. Se tulee suoraan leikkaamaan Suomelle tärkeitä maatalous- ja aluetukia.”

Mannerin mielestä Suomen on vaikea perustella komissiolle maataloustukien säilyttämistä, jos samaan hallitus ajaa kokonaisbudjetin leikkaamista.

Nykyiset aluetuet 1,7 miljardia

Meneillään olevalla rahoituskaudelle Suomi saa EU:n rakennetukia yhteensä 1,7 miljardia euroa. Tästä 320 miljoonaa koostuu Itä- ja Pohjois-Suomen erityistuista.

Työ- ja elinkeinoministeriön aluekehitysjohtajan **Kaisa-Leena Lintilän** mukaan Suomen saama kokonaissumma on tulevalla kaudella putoamassa arviolta 15 prosenttia.

Arvio perustuu komission budjettiesitykseen, josta Suomi siis haluaisi nipistää vielä 10 prosenttia pois.

Rahoitus jäädytetään ensi vuoden tasolle

EU-komission kesällä julkaisema budjettikehysesitys lähtee siitä, että EU:n rahoitus jäädytetään jatkossa vuoden 2013 tasolle.

Lewandowski korostaa, että EU:ssa on noudatettu tiukkaa budjettikuria myös ennen talouskriisiä.

”EU:n budjetin osuus jäsenmaiden yhteenlasketusta bkt:sta on laskenut 1990-luvun alusta noin 20 prosenttia, kun samaan aikaan kansalliset budjetit ovat kasvaneet yli 60 prosenttia.”

Vajaa puolet EU:n rahoituksesta esitetään käytettäväksi kilpailukyvyn ja kasvun edistämiseen, 37 prosenttia maatalouteen, kalastukseen ja maaseudun kehittämiseen. Noin 6 prosenttia menee hallintokustannuksiin.

EU:n budjettiesityksen loppusumma on keskimäärin 146 miljardia euroa vuodessa, eli noin 1,05 prosenttia EU-maiden yhteenlasketusta kansantulosta.

Suomen valtion budjetin suuruus on tänä vuonna 52,4 miljardia euroa, eli noin 27 prosenttia bruttokansantuotteesta.

NIKLAS HOLMBERG

Kovaa kilpailua viljelymaasta

Kiinalaiset haalineet muualta jo liki neljä kertaa Ranskan alan

Vuonna 2050 maailma tarvitsisi ruokaa vähintään 75 prosenttia nykyistä enemmän väestönkasvun takia, mutta muun muassa typen ja fosforin sekä puhtaan veden saatavuus rajoittaa tuotannon kasvua.

Kiina ja jotkut vauraat arabimaat ovat alkaneet varmistaa ruokahuoltoaan ostamalla ja vuokraamalla viljelymaata muualta, kansliapäällikön tehtävistä eläkkeelle jäänyt **Jarmo Vaittinen** arvioi.

Aasiassa on yli puolet maapallon väestöstä, mutta vain 30 prosenttia peltoalasta ja 14 prosenttia mahdollisesta uudesta viljelymaasta.

Sen sijaan Saharan eteläpuoleisessa Afrikassa on kymmenesosa väestöstä, 13 prosenttia peltoalasta ja jopa neljännes pelloksi raivattavissa olevasta maasta.

”Kiinalaiset ovat ostaneet tai vuokranneet jo yhteensä lähes neljä kertaa Ranskan kokoisen alan Afrikasta ja Etelä-Amerikasta. Kaikki ruoka rahdataan Kiinaan”, Vaittinen sanoi.

”Mitä verisempi diktaattori, sitä mieluisampi maa näyttäisi olevan kiinalaisille.”

Länsimaissa asuu 16 prosenttia väestöstä, nykyisestä pellosta on reilu neljännes ja pelloksi raivattavissa olevasta maasta vajaa neljännes.

”Ilmastositoumus rajoittaa kuitenkin uuden pellon käyttöönottoa. Esimerkiksi Suomessa se käytännössä lopettaisi humuspitoisten maiden pellonraivauksen.”

Kiinalaiset ovat ostaneet tai vuokranneet jo yhteensä lähes neljä kertaa Ranskan kokoisen alan Afrikasta ja Etelä-Amerikasta.

JARMO VAITTINEN

Nautatuotannolle kilpailukykyä

Ilmastonmuutos vaikuttaa pohjoiseen maatalouteen. Muutos vuoteen 2080 mennessä on rajuin Välimeren alueella sekä pohjoisessa Euroopassa, Vaittinen ennakoi.

”Espanjan seudulla on luvassa selvästi nykyistä lämpöisempää ja kuivempaa. Pohjois-Suomessa ja Kuolan alueellakin ilmasto lämpenee tuntuvasti, mutta myös vettä on tiedossa aiempaa enemmän.”

Tämä merkinnee satopotentiaalien kasvua. Sen hyödyntäminen edellyttää kuitenkin uusien kotimaisten lajikkeiden kehittämistä. Myös talvituhoriskin kasvuun on syytä varautua.

”Ei Suomesta ole tulossa jatkossakaan mitään vilja-aittaa, vaan hyötyjänä on nimenomaan nurmi. Siksi Suomen pitää huolehtia oman meijeriteollisuuden ja nautatuotannon kilpailukyvyn säilyttämisestä”, Vaittinen korosti.

TIINA TAIPALE

Säästöpankit ja Eläke-Fennia purkavat Lähivakuutus-yhteistyön

Säästöpankit ja Eläke-Fennia purkavat nykymallisen yhteistyönsä Lähivakuutuksen kanssa. Lähivakuutus yhdistyy Tapiolan kanssa uudeksi keskinäiseksi vakuutusyhtiöksi.

Säästöpankkiliiton toimitusjohtaja **Pasi Kämäri** pitää mahdottomana jatkaa entisen lailla Lähivakuutus-ryhmän kanssa.

”Sitä Lähivakuutusta ei ole kohta enää olemassa, jonka kanssa teimme sopimuksen”, Kämäri kokee.

Yhteiskonttorit puretaan

Säästöpankit ja Lähivakuutus löysivät toisensa syksyllä 2006. Yhteiskonttoreita on viitisenkymmentä eri puolilla maata. Ne omistavat myös puoliksi henkivakuutusyhtiön.

Uudesta Lähivakuutus-Tapiolasta tulee säästöpankeille kilpailija. Se saa jatkossa omasta takaa finanssipalvelut pankista, rahastoihin ja varainhoitoon.

Toistaiseksi ne tarjoaa säästöpankki.

Kämäri uskoo pääsevänsä Lähivakuutuksen kanssa piakkoin neuvotteluihin yhteistyön jatkosta. Kämäri oli tietoinen fuusioneuvotteluista, mutta osin tiedote siitä yllätti.

Lähivakuutuksen ja Tapiolan sopimuksen yllätyksiä Kämäri ei lähde yksilöimään.

”Täysin puskasta tämä fuusiouutinen ei meille tullut.”

Nykyisistä yhteiskonttoreista osa tarjoaa jatkuvat pankin ja vakuutuksen palvelut. Osassa edustaja käy tiettyinä päivinä. Lähivakuutus on yleensä säästöpankin vuokralaisena.

Yhteiskonttorien järjestelmä purkautuu todennäköisesti uusien tilajärjestelyjen myötä, Lähivakuutuksen toimitusjohtaja **Erkki Moisander** enteilee.

Erkaantumisen aikatauluja Moisander ei lähde selvittämään lehtien palstoilla. Hän lupaa palata niihin, kun asiat uuden ja entisten kumppanien kanssa etenevät.

Säästöpankit eivät paljasta vaihtoehtoja

Eläke-Fennian viestintäjohtaja **Mika Ahonen** sanoo yhteistyön päättyvän ensi vuoden vaihteessa, jolloin sopimus Lähivakuutuksen kanssa loppuu.

”Tällä hetkellä toimimme sopimuksen mukaan”, Ahonen kertoo.

Eläke-Fennia jatkaa osana Fennia-ryhmää. Ahonen ei tiedä neuvotteluista säästöpankkien tai yhteistyöstä muiden kanssa.

Säästöpankit selvittävät Kämärin mukaan vaihtoehtoja vakuutuskumppanista jatkossa.

Hän ei halua vielä paljastaa, ovatko vaihtoehdot kotimaisia vai ulkomaisia.

Fennia-yhteistyöhön Kämäri ei ota kantaa. Eläke-Fennia on nyt tuonut työeläkkeet säästöpankeille ja Lähivakuutus-ryhmälle.

Eläkesopimus jatkuu tämän vuoden loppuun.

Henkivakuutusyhtiö Duo jatkaa toimintaansa normaalisti.

Moisander uskoo lisäfuusioihin

Pääkaupunkiseudulle Lähivakuutus-Tapiola perustaa uuden keskusyksikön. Se hoitaa lakisääteiset tehtävät ja it-palvelut sekä myy finanssipalveluja. Maahan perustetaan 19 keskinäistä alueyhtiötä.

Kaksikko uskoo uuden keskusyksikön aloittavan loppuvuodesta. Tapiola otti Espoossa käyttöön uuden pääkonttorin viime vuonna. Lähivakuutuksen oma valmistui kymmenen vuotta siten Espoossa.

Alueyhtiöt kootaan kasvukeskusten ja ydinyhdistysten pohjalta. Muut vakuutusyhdistykset ja Tapiolan myyntialueet yhdistetään niihin. Aikaa varataan kaksi vuotta.

Tätä pidempään yhteistyömme ei ainakaan voi jatkua, Kämäri katsoo.

JUHANI VIITALA